Landeshauptstadt
München
**Referat für
Bildung und Sport**

Information der Bildungsberatung

Огляд баварської шкільної системи

Übersicht über das Schulsystem (Ukrainisch)

Stand: Januar 2026

© PIZKB Bildungsberatung
Bildungsberatung International
Goethestraße 53, 80336 München

Pädagogisches Institut
Zentrum für Kommunales
Bildungsmanagement

Зміст

1.	**Система освіти в Баварії – загальна інформація** Шкільні атестати в Баварії, розклад занять, трирівнева система освіти, зміна типу школи, обов'язкова освіта, роль батьків у школі, Schulsprengel - школа за місцем проживання.	с. 2
2.	**Початкова школа (1-4 класи):** зарахування до школи, структура, вивчення німецької мови, перехід до наступного класу	с. 4
3.	**Mittelschule – Середня школа (5-9/10 класи):** структура, вивчення німецької мови, атестати, «переходи»	с. 6
4.	**Realschule – Реальна школа (5-10 класи)** Структура. Допомога у вивченні німецької мови. Сертифікати. Подальша освіта.	с. 8
5.	**Gymnasium – Гімназія (5–13 класи):** Структура. Допомога у вивченні німецької мови. Сертифікати. Подальша освіта.	с. 10
6.	**Мовна підтримка та здобуття шкільних дипломів для молоді від 15 років**	с. 12
7.	**Професійна освіта – професійні школи:** структура, вивчення німецької мови, подальше навчання	с. 14
8.	**Визнання іноземних шкільних атестатів та університетських дипломів**	с. 16

1. Шкільна система в Баварії – загальна інформація

Шкільні атестати Schulabschlüsse	В баварських школах можна здобути наступні шкільні атестати: • Mittelschulabschluss - атестат про середню освіту після успішного закінчення 9 класу в будь-якому типі школи • Qualifizierender Mittelschulabschluss («Quali») - кваліфікаційний атестат про середню освіту • Mittlerer Schulabschluss - повна середня освіта, отримана в Mittelschule (M-Zug), Realschule, Wirtschaftsschule, Berufsschule або в Gymnasium • Fachhochschulreife (Fachabitur) - профільний атестат зрілості • Fachgebundene Hochschulreife - спеціалізований атестат зрілості • Abitur - загальний атестат зрілості
Години занять Unterrichtszeiten	Заняття зазвичай проводяться в першій половині дня. Однак більшість шкіл пропонують цілоденне навчання (Ganztagsangebote). Існують школи з обов'язковим цілоденним навчанням, школи з факультативним цілоденним навчанням та школи з післяобіднім доглядом за дітьми в початкових та спеціальних школах.
Система оцінювання, перехід до школи подальшого навчання	В усіх типах шкіл застосовується шестибальна система оцінювання: 1 (відмінно), 2 (добре), 3 (задовільно), 4 (достатньо), 5 (недостатньо), 6 (незадовільно). Якщо незадовільна або недостатня успішність з основних предметів засвідчена в річному табелі, перехід до наступного класу неможливий і рік має бути повторено.
Диференційо-вана баварська система шкільної освіти Dreigliedriges Schulsystem	Диференційована баварська система шкільної освіти пропонує різні шляхи шкільної освіти. До 4 класу всі діти відвідують початкову школу. Потім, починаючи з 5 класу, залежно від середнього балу з трьох предметів – Deutsch, Mathematik und Heimat- und Sachunterricht – наступає перехід у одну з подальших шкіл: • Mittelschule (середня школа): 5-9/або M-10 клас • Realschule (реальна школа): 5-10 клас • Gymnasium (гімназія): 5-13 клас Для дітей з особливими потребами існують спеціалізовані школи. Також у Мюнхені є: *Gesamtschule*- школа загального типу (5–10 класи), де Можна отримати атестат про середню освіту (Mittelschulabschluss), атестат про повну середню освіту (Realschulabschluss) або про повну загальну освіту (gymnasiale Oberstufenreife) *Orientierungsstufe*- орієнтаційний етап (5–6 класи), під час якого учні готуються до переходу в 7 клас.
Зміна типу школи	Перехід до іншого типу школи регулюють окремі шкільні правила. Зміна типу школи можлива і після 5-го класу. Крім того, існують різні шляхи отримання наступних атестатів бажаних типів шкіл: • Mittlere Reife (атестата про повну середню освіту) після отримання Mittelschulabschluss (атестата про закінчення загальноосвітньої школи) • Abitur (загальний атестат зрілості = кваліфікація до університету) після Mittlere Reife або шляхом альтернативної освіти (Zweiter Bildungsweg), наприклад після професійної освіти або професійної діяльності.

Обов'язкова шкільна освіта Schulpflicht	• Діти зобов'язані відвідувати школу „повного дня“ протягом 9 років („Vollzeitschulpflicht“). • Потім передбачається обов'язкове трирічне професійне навчання (Berufsschulpflicht) • Ті, хто закінчив 10 класів і отримав атестат про закінчення повної середньої освіти (в Mittelschule, Realschule або в Gymnasium) або, наприклад, закінчив рік підготовки до професійної освіти (BVJ), більше не зобов'язані відвідувати професійну школу.
Роль батьків у шкільній освіті дітей	Батьки повинні брати активну участь у шкільному житті, наприклад: • інформуючись про шкільні успіхи своєї дитини під час батьківських зборів, • беручи участь у батьківських зборах, • беручи участь у роботі батьківського комітету.
Школи за місцем проживання Schulsprengel	У сфері державних (не приватних) початкових шкіл (1–4 класи) та середніх шкіл (5–10 класи) зазвичай необхідно відвідувати школу, яка належить до місця проживання. Мюнхен поділений на шкільні округи («Sprengel»). В обґрунтованих випадках за заявою батьків (Gastschulantrag) можливо, як виняток, відвідування школи, що не належить до місця проживання («не районної» школи), наприклад, якщо необхідне відвідування початкової та середньої школи з денним перебуванням (Tagesheim).
Додаткові заняття з німецької мови Deutschförderung	Діти, які нещодавно прибули до Німеччини і ще не володіють достатньо німецькою мовою, відвідують спеціальні курси та заняття в початкових і середніх школах. Крім того, існують інтернаціональні класи в деяких середніх школах і гімназіях (див. розділ „Deutschförderung)

Спрощений огляд шкільної системи

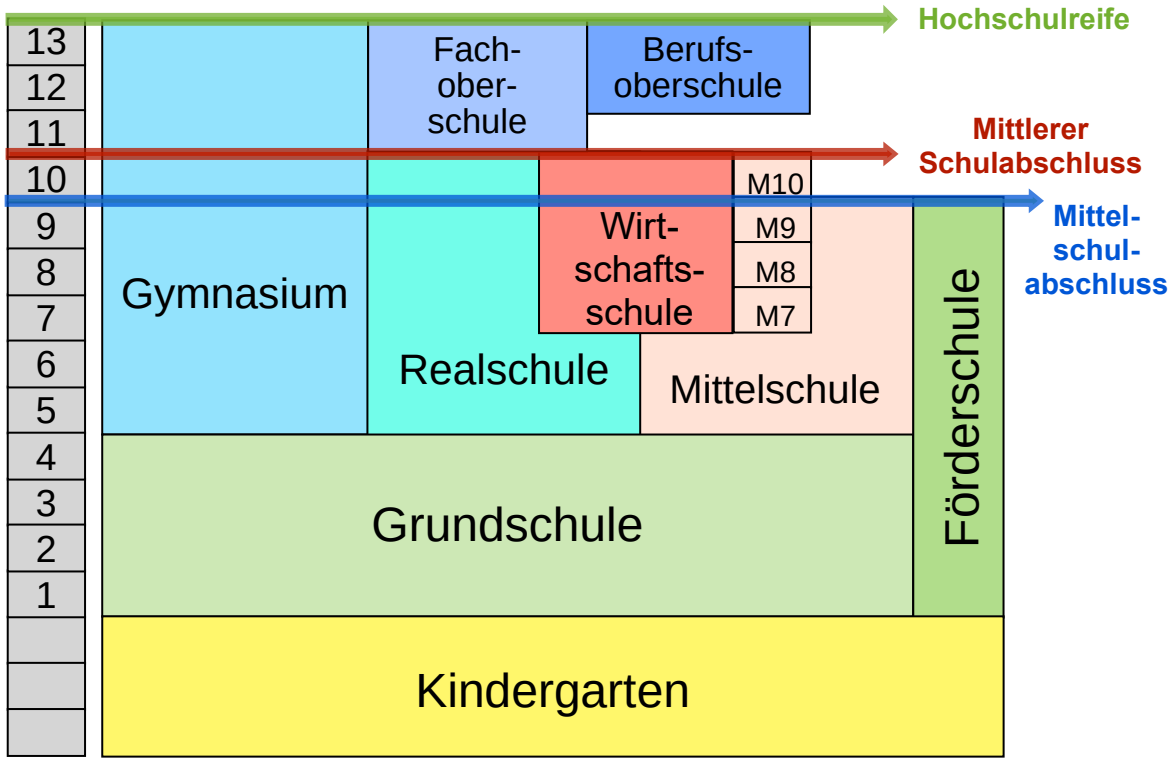

2. Початкова школа (Grundschule)
Запис до школи – Початок навчання – Перехід до до школи подальшого навчання

Реєстрація в школі – початок навчального року	У березні відбувається запис дітей шкільного віку до школи. Навчальний рік починається в середині вересня. Про те, що потрібно дитині для початку навчання, батьки дізнаються на перших батьківських зборах (зазвичай у червні або липні).
Вік зарахування до школи. Обов'язкова шкільна освіта.	Вік зарахування до школи: • Діти, які до 30 червня досягають 6-річного віку, як правило, *повинні* відвідувати школу. • Діти, які досягають 6-річного віку в період з 1 липня по 31 вересня, *можуть* бути зараховані до школи. Якщо батьки бажають відкласти зарахування до школи на наступний навчальний рік, вони повинні повідомити про це школу в письмовій формі не пізніше 10 квітня. Проте батьки повинні бути присутніми разом із дитиною в день реєстрації в школі за місцем проживання. Дострокова реєстрація в початковій школі: • Діти, які досягають 6-річного віку до 31 грудня, *можуть* бути прийняті до школи за заявою батьків. • Діти, які досягають 6-річного віку після 1 січня, також можуть бути прийняті до школи за заявою батьків під час реєстрації, якщо «шкільний психологічний висновок» підтверджує «готовність до навчання» дитини. «Відстрочка» (перенесення початку навчання на один рік): • До 30 листопада запис до школи дитини, яка через фізичний або розумовий розвиток ще не може успішно відвідувати заняття, може бути відстрочений на один рік.
Альтернативи при вступі до школи	**При вступі до школи** для всіх дітей можливо **обрати одну з наступних альтернатив:** • Die **Regelklasse**: Звичайні класи в початковій школі для дітей з достатнім рівнем знання німецької мови. Початкова школа триває 4 роки. Основними предметами є німецька мова, математика та суспільствознавство (HSU). • У Баварії є **(німецькомовні) приватні школи**, які або визнані (anerkannt), або затверджені (genehmigt). Визнані приватні школи мають той самий навчальний план і ті самі критерії прийому, що й державні школи, і мають право видавати атестат про переведення (див. сторінку 5). • Є велика кількість приватних інтернаціональних шкіл (**internationalen Schulen)** в Мюнхені. За винятком єврейської школи, всі інші інтернаціональні школи не визнаються, а лише затверджуються, не викладають відповідно до баварської навчальної програми і не можуть видавати перехідні табелі. • Корекційна школа (**Förderschule**): школа для дітей, які через фізичні або психічні особливості потребують спеціального розвивального навчання (але не для дітей, які через недостатнє володіння німецькою мовою не можуть відвідувати звичайні класи!). • Класи діагностики та сприяння розвитку (**Diagnose- und Förderklasse**): класи для дітей, які на момент вступу до школи відстають у своєму розвитку або в певних галузях не

<table>
<tr><td></td><td>справляються з вимогами початкової школи. На 1-й та 2-й класи відводяться 3 роки навчання.
Для учнів з ненімецькою рідною мовою додаткові програми мовної підтримки доступні в дитячому садку, початковій школі та інших типах шкіл</td></tr>
<tr><td>Сприяння вивченню німецької мови

Deutschförderung</td><td>Діти, які ще потребують допомоги у вивченні німецької мови, наприклад, тому що вони нещодавно переїхали до Німеччини, мають можливість відвідувати спеціальні класи та курси в початковій (а також середній) школі.
• У класах німецької мови (Deutschklassen) основна увага приділяється вивченню німецької мови. Там викладається 10 годин на тиждень «Німецька як друга мова» (DaZ). Інші предмети викладаються в меншому обсязі, ніж у звичайному класі. Заняття з англійської мови не проводяться. Запис до класу німецької мови здійснюється тільки через Sprengelschule. Оскільки не всі початкові та середні школи пропонують класи німецької мови, іноді доводиться змінити школу. Мета класу німецької мови — швидке вивчення німецької мови, щоб бути прийнятим до звичайного класу.
• У рамках диференціації DeutschPLUS-Differenzierung учні початкової школи навчаються до 12 годин на тиждень окремо з предметів Deutsch, Mathematik und Heimat- und Sachunterricht , а решту навчального часу проводять зі своїми німецькомовними однокласниками у звичайному класі.
• Для дітей, які мають прогалини в знанні німецької мови, додатково до звичайних занять можуть бути організовані курси DeutschPLUS, які проводяться до чотирьох годин на тиждень на додаток до обов'язкових занять (зазвичай у другій половині дня).</td></tr>
<tr><td>Перехідний табель 4-го класу початкової школи.
5 клас подальшої школи</td><td>У 4-му класі державних або визнаних державою приватних початкових шкіл у травні учні отримують свідоцтво про переведення «Übertrittszeugnis». Свідоцтво про переведення визначає, до якої школи учень може перейти в 5 клас:
<table>
<tr><td colspan="3">Середній бал з німецької мови, математики та краєзнавства (Deutsch, Mathematik und Heimat- und Sachunterricht)</td></tr>
<tr><td>2,33 і краще</td><td>2,66 і краще</td><td>3,00 і гірше</td></tr>
<tr><td>Перехід до гімназії Gymnasium</td><td>Перехід до реальної школи Realschule</td><td>Перехід в основну (загальноосвітню) школу Mittelschule</td></tr>
</table>
В іншому випадку діти повинні пройти триденне «пробне навчання» (Probeunterricht) з німецької мови та математики в реальній школі або в гімназії.
Існує «Бонус» (Notenbonus) для дітей чия рідна мова не є німецькою, і які не відвідували німецьку початкову школу з самого початку, тобто з першого класу (§ 6, Absatz 6, Grundschulordnung); Вони можуть перейти в реальну школу або гімназію навіть із середнім балом 3,33, якщо це пов'язано з недостатнім знанням німецької мови.</td></tr>
</table>

3. Середня школа (Mittelschule)

Структура	Середня школа починається в 5 класі і триває 5 або 6 років до 9 або 10 класу.
Перехід з середньої школи 5 класу в Realschule/ Gymnasium	Перехід після 5 класу середньої школи до 5 класу реальної школи або гімназії можливий, якщо середній бал з німецької мови та математики в річному табелі становить • 2,5 або краще для реальної школи • 2,0 або краще для гімназії. Перехід до 6–9 класів реальної школи можливий за умови середнього балу 2,0 з німецької мови, математики та англійської мови.
M-Zug (класи M 7-10: M7, M8, M9, M10) для отримання повної середньої освіти	Атестат про повну середню освіту (Mittlerer Schulabschluss) в Mittelschule можливо здобути в M-класах (M7-M10). Перехід до класу M7 можливий за умови середнього балу 2,66 з німецької мови, математики та англійської мови в річному табелі за 6 клас або за умови складання вступного іспиту. Пізніший перехід вимагає середнього балу 2,33 з цих трьох предметів або складання вступного іспиту. Клас M10 можна закінчити також за два роки в так званих підготовчих класах V1 і V2 («модель 9+2»).
Інтернатіональні M-класи в Mittelschule (9 Mi/10 Mi)	Mittelschule an der Cincinnatistraße 63 в Мюнхені пропонує особливо обдарованим учням 8 і 9 Deutschklassen (з середнім балом не менше 2,5 з «німецької мови як другої мови» та математики) **internationale M-Klassen (9 Mi/ 10 Mi)**, Тел.: 089 23 34 10 60 www.mscincin.edupage.org → Über unsere Schule → Unsere Klassen. Ця школа також пропонує класи німецької мови для підготовки до цього інтернатіонального M-класу (D8V).
Сприяння вивченню німецької мови Deutschförderung	Ті, хто нещодавно приїхали до Німеччини і не знають німецької мови або знають її недостатньо, відвідують класи німецької мови (**Deutschklassen**), які готують їх до якнайшвидшого переведення до звичайного класу місцевої школи (Sprengelschule). Тільки Mittelschulen зобов'язані приймати дітей і підлітків, які не знають німецької мови (на відміну від реальних шкіл і гімназій). Ті, хто відвідує звичайний клас (Regelklasse), але все ще має прогалини в знаннях німецької мови, можуть додатково отримати підтримку в рамках **DeutschPlus-Differenzierung** та **DeutschPlus-Kursen**. Детальнішу інформацію див. на сторінці 4 у розділі про початкові школи. **У 5 та 6 класах** існують класи німецької мови незалежні від типу школи (**schulartunabhängige Deutschklassen**), зокрема в Mittelschulen.
Атестати в Mittelschule	Mittelschule за 5-6 років дає змогу здобути такі шкільні атестати: Після 9 класу: • **erfolgreicher Mittelschulabschluss** (успішне закінчення середньої школи) • **qualifizierender Mittelschulabschluss** (**„Quali“)** - кваліфікаційний атестат Mittelschule) після складання іспиту (для учнів, чия рідна мова не є німецькою, німецьку мову можна замінити німецькою мовою як другою мовою (DaZ), а англійську мову – рідною мовою). Після 10 класу: • **Mittlerer Schulabschluss („Mittlere Reife“)** - атестат про повну середню освіту після 10-го M-Класу („M 10)

Подальше навчання	**Mittlerer Schulabschluss** після **Mittelschule** та **Berufsausbildung** • **Mittlerer Schulabschluss an Berufsschulen** (середня освіта в професійних школах): диплом професійної школи із середнім балом 3,0 або краще + знання англійської мови з оцінкою 4 або краще на рівні 5 років навчання (в окремих випадках англійську мову можна замінити іншою мовою) • **Qualifizierter beruflicher Bildungsabschluss („Quabi“):** Quali (кваліфікований диплом про професійну освіту + закінчена професійна освіта тривалістю не менше двох років (іспит з оцінкою не менше 3,0) + знання англійської мови з оцінкою 4 або вище на рівні 5 років навчання (в окремих випадках англійську мову можна замінити іншою мовою) Інші можливості після закінчення середньої школи (до отримання атестата зрілості) див. на сторінці 9 (Реальна школа та середня школа).

Шляхи від середньої школи (Mittelschule) до атестату про повну середню освіту (mittlerer Schulabschluss)

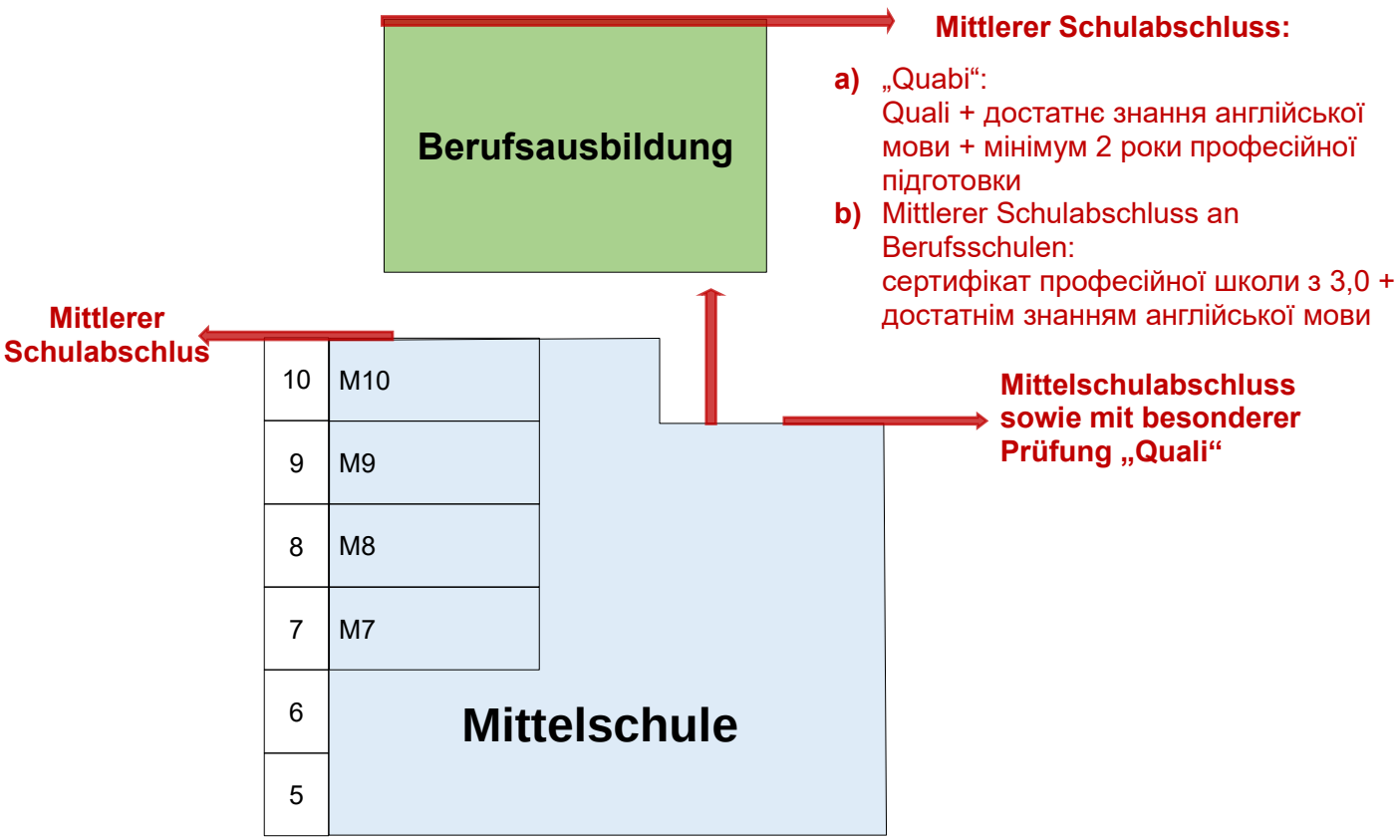

4. Realschule (und Wirtschaftsschule)

Структура (5–10 класи)	Realschule веде за 6 років (з 5 по 10 класи) до повної середньої освіти. Англійська мова викладається як іноземна. **Предмет англійська мова в реальній школі з 8 класу може бути замінений рідною мовою.** Рідна мова не викладається в школі, а лише двічі на рік перевіряється. В 7 класі учні обирають одну з трьох груп обов'язкових факультативних предметів: • Напрям навчання I: математика та природничі науки (Ausbildungsrichtung I: (Mathematisch-naturwissenschaftlich) • Напрям навчання II: комерція та економіка (Ausbildungsrichtung II: (Kaufmännisch-Wirtschaftlich) • Напрям навчання III: III a: мови (з французькою мовою) III b: мистецтво/соціальні науки
Сприяння вивченню німецької мови Deutschförderung	Ті, хто нещодавно приїхали до Німеччини і не відвідували тут початкову школу, можуть бути прийняті до Realschule як гостьові учні (Gastschüler). Зазвичай через 6–12 місяців (за умов успішного навчання) школа приймає рішення про зарахування на регулярній основі. Винятки щодо вікового обмеження (зарахування до 6 класу, як правило, не старше 12 років) вирішуються керівництвом школи. Деякі Realschulen пропонують спеціальні класи для вивчення мови: • **Internationale Klassen** (інтернаціональні класи) приймають успішних учнів з Deutschklassen Mittelschule або інших програм мовної підтримки, які мають рівень володіння німецькою мовою не нижче B1. Вступні іспити з німецької мови, математики та англійської мови проводяться школами спільно. Наступні Realschulen пропонують інтернаціональні класи: ○ Carl-von-Linde-Realschule (städtisch) Ridlerstraße 26, 80339 München, Tel. 089 5 40 74 08-0 cvl.musin.de/internationale-klassen ○ Wilhelm-Busch-Realschule (städtisch) Krehlebogen 16, 81737 München, Tel. 089 62 71 33-0 www.wbr.musin.de/pro5test/content/schulprofil/w7e85020e2b0c001422478e8b722e6b0 ○ Ludwig-Thoma-Realschule (staatlich) Fehwiesenstraße 118, 81673 München, Tel. 089 43 63 05-0 ltr.musin.de/schule/internationale-klassen • **SPRINT-Klassen** (класи інтенсивного вивчення мови) можуть відвідувати успішні учні з Deutschklassen, якщо Mittelschulen надають рекомендацію до державного управління освіти. **Пряма реєстрація неможлива.** Класи SPRINT пропонуються в Мюнхені у двох реальних школах. ○ Joseph-von-Fraunhofer-Realschule (staatlich) Engadiner Straße 1, 81475 München, Tel.: 089 23 34 31 60 (SPRINT-Klasse, 6 та 7 класи) https://www.fraunhofer.schule/schulleben/sprint/ ○ Marieluise-Fleißer-Realschule (staatlich) Schwanthalerstraße 87, 80336 München Tel. 089 60 66 57 16 35 (SPRINT-Klasse, 5 та 6 класи) https://www.mfrs-schule.de/schule/realschule

Незалежні від типу школи класи німецької мови	В середніх школах, реальних школах, гімназіях, а також у загальноосвітніх школах та орієнтаційних класах існують **5 та 6 класи німецької мови** незалежні від типу школи **(schulartunabhängige Deutschklassen)**
Wirtschaftsschule (Класи 6–10, 8–10, 10-11)	Wirtschaftsschule окрім загальної освіти, надає поглиблену базову професійну підготовку в галузі економіки та управління. Економічна школа є професійно-технічним навчальним закладом і після складання випускних іспитів видає атестат про середню освіту. Wirtschaftsschule пропонується у трьох формах: • чотирирівнева економічна школа з підготовчим класом (6–10 класи) • трирівнева економічна школа (8–10 класи) • дворівнева економічна школа (10–11 класи)
Атестати після повної середньої освіти (Mittlerer Reife) → Університетська вступна кваліфікація (Hochschulreife)	• З середнім балом не гірше 3,5 з німецької мови, математики та англійської мови в Mittelschule можна перейти до фахової вищої школи (FOS). Диплом фахової вищої школи дає право на навчання (за фахом) у вищих навчальних закладах (див. ст. 15). • Професійна освіта також може надати можливість отримати вищу освіту та вступити до вищого навчального закладу (див. сторінки 14 та 15).

Від Realschule до вступу та навчання в університеті (Hochschulreife und Studium)

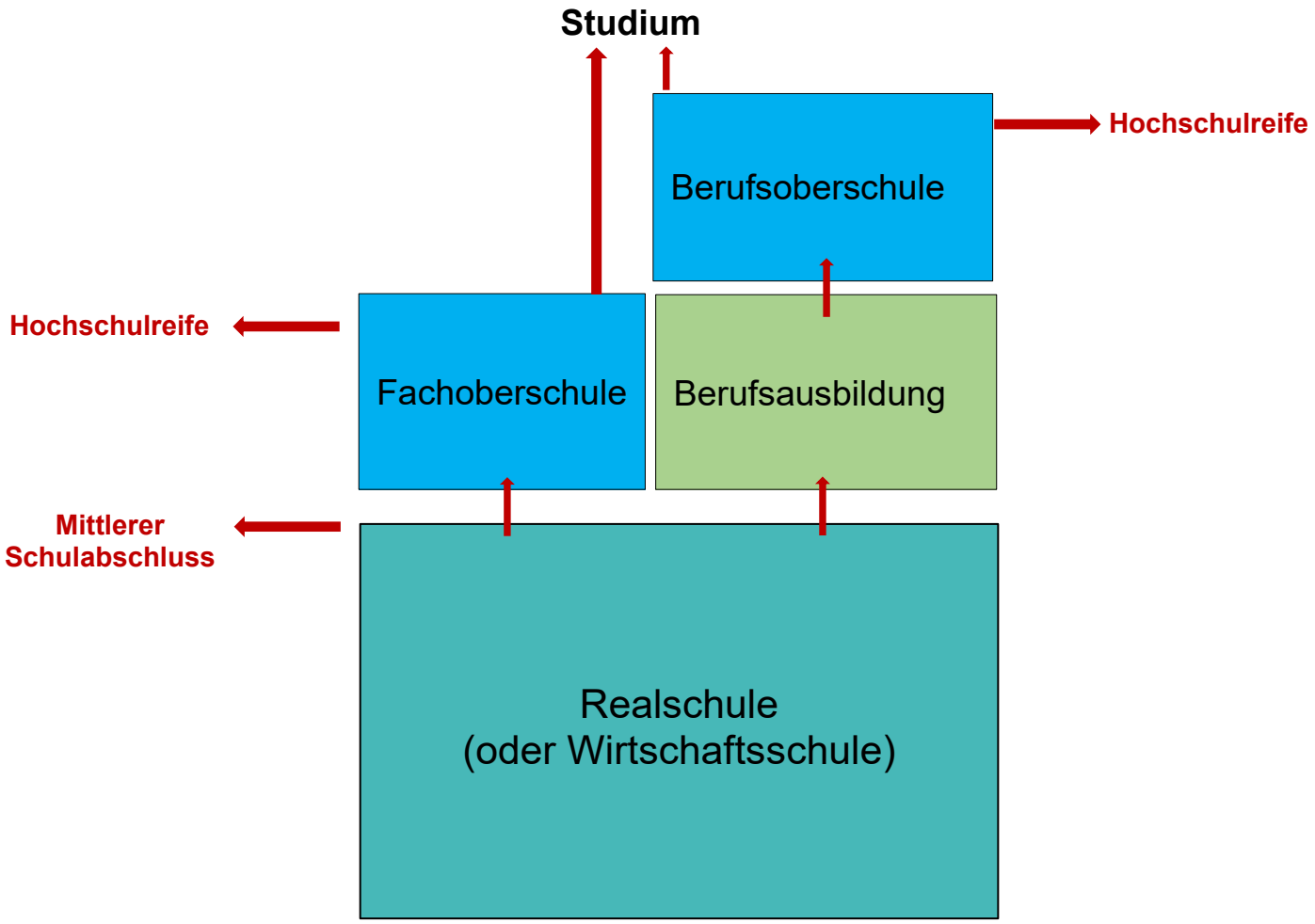

5. Гімназія (Gymnasium)

Структура	Гімназія за дев'ять років (5-13 класи) готує до отримання атестату загальної зрілості (Абітур). Це дає право на навчання в інституті (Hochschule) або університеті без обмежень за фахом. У гімназії викладають дві іноземні мови, а в лінгвістичній гімназії (SG) та гуманітарній гімназії (HG) – три іноземні мови. Перша іноземна мова – зазвичай англійська – починається в 5 класі, друга – в 6 класі, а третя – в 8 класі. На вибір пропонуються такі напрямки навчання (відмінності з 8 класу: в лінгвістичній гімназії (SG) та гуманітарній гімназії (HG) 4 години на тиждень третя іноземна мова, в інших напрямках замість третьої іноземної мови більше годин у відповідних основних предметах): • Naturwissenschaftlich-technologisches Gymnasium (NTG): надає поглиблені знання з природничих наук, фізики та хімії, а також інформатики. • Sprachliches Gymnasium (SG): робить акцент на культурній освіті та дає можливість вивчити щонайменше три іноземні мови. • Humanistisches Gymnasium (HG): передбачає поглиблене вивчення європейської культури та її коренів у класичній античності, а також давньогрецької мови як третьої іноземної. Латинська мова зазвичай є першою іноземною мовою. • Sozialwissenschaftliches Gymnasium (SWG): з акцентом на соціальні науки та предмети «Соціальна практика» і «Політика та суспільство» • Wirtschaftswissenschaftliches Gymnasium (WWG): з акцентом на економіку та право, а також економічну інформатику • Musisches Gymnasium (MuG): тут на першому плані стоять предмети музика, мистецтво та німецька мова. Предмет музика, до якого також входять обов'язкові заняття з гри на музичних інструментах, є основним предметом.
Особливі правила щодо вивчення іноземних мов Fremdsprachen-sonderregelung	Учні з 7-го до 11-го класів при вступі до баварської гімназії можуть за певних умов замінити вивчення однієї іноземної мови рідною мовою. Рідну мову в школі не викладають, а лише тестують двічі на рік. У гімназії також є можливість розпочати так зване пізнє вивчення іноземної мови з 10-го класу (наприклад, французької, іспанської, італійської, російської або китайської), яка потім повинна бути здана до кінця гімназії. Тоді до 10-го класу інших уроків з другої іноземної мови не буде.
Атестати	У гімназії можна отримати наступні шкільні атестати: • Після успішного закінчення 9 класу — атестат про середню освіту • Після успішного закінчення 10 класу — атестат про повну середню освіту • Після 13 класу (при успішному складенні іспитів на атестат зрілості) Abitur (Allgemeine Hochschulreife), який дає право на вступ до всіх вищих навчальних закладів та університетів.

Сприяння вивченню німецької мови
 	
Deutschförderung
	Ті, хто нещодавно приїхали до Німеччини і не відвідували тут початкову школу, можуть бути прийняті до гімназії як гостьові учні (als Gastschüler). Зазвичай через 6–12 місяців школа приймає рішення про зарахування на регулярній основі. Про винятки щодо вікового обмеження (вступ до 6-го класу, як правило, не старше 12 років) вирішують шкільне керівництво.
	Деякі гімназії пропонують спеціальні класи для вивчення мови:
	• **Internationale Klassen“** (і-класи) приймають учнів, які вже мають знання німецької мови на рівні B1 або вище. Після складання тесту з німецької мови та підтвердження хороших знань англійської мови (особливо при вступі до старших класів) надається статус гостьового учня.
	  ○ Lion-Feuchtwanger-Gymnasium (städtisch) Freiligrathstraße 71, 80807 München, Tel. 089 35 03 01-0. https://www.lion-feuchtwanger-gymnasium.de/internationale-klasse/
	  ○ Werner-von-Siemens-Gymnasium (städtisch) Quiddestraße 4, 81735 München, Tel. 089 23 33 50 00 http://wsg.rbs-lhm.de/index.php/schulprofil/internationale-klasse
	• **Sprachvorbereitungsklassen** – прийом учнів, які відповідають вимогам гімназії, але не володіють німецькою мовою, в якості гостьових учнів на один навчальний рік. Вступні іспити проводяться з математики та англійської мови двічі на рік:
	  ○ Adolf-Weber-Gymnasium (städtisch) Kapschstraße 4, 80636 München, Tel. 089 18 97 59 11 https://awg.m-bildung.de/
	• **InGym** – прийом учнів, які відповідають вимогам гімназії, але не володіють німецькою мовою, в якості гостьових учнів на 6 місяців. Вступні іспити, з математики та англійської мови проводяться, як правило в лютому та вересні:
	  ○ Wilhelm-Hausenstein-Gymnasium (staatlich) Fideliostraße 145; 81927 München, Tel. 089 233 774 477 https://whg.schule/schulportrait/ingym-de/
	  ○ Gymnasium München Moosach (staatlich) Gerastraße 6; 80993 München, Tel. 089 23 38 31 00 gym-muc-moosach.musin.de/schule/ingym-deutsch
	  ○ Gymnasium München Fürstenried (staatlich), Engadiner Straße 1; 81475 München; Tel: 089 23 34 31 20 www.gymnasium-fuerstenried.de/ingym
	В деяких гімназіях також існують **5 та 6 Deutschklassen** (класи німецької мови), **незалежні від типу школи**.

Münchenkolleg (гінмазія для дорослих)	Дорослі мають можливість здобути Abitur в Münchenkolleg (свого роду гімназії для дорослих). Навчання триває три роки. Через рік можна отримати Mittlere Reife. Для підготовки до навчання існує підготовчий курс. Städtisches Münchenkolleg, Schlierseestraße 47, 81539 München Tel. 089 23343700 muenchenkolleg@muenchen.de, mk.musin.de
Abendgymnasium (вечірня гімназія для дорослих)	У вечірній гімназії (працюючі) дорослі можуть здобути Abitur, відвідуючи вечірні заняття. Структура цієї школи значною мірою відповідає Münchenkolleg (також знаходиться за тією ж адресою): Städtisches Abendgymnasium Tel. 089 23 34 37 35, https://agfb.m-bildung.de/

6. Вивчення німецької мови та здобуття шкільних атестатів для молоді від 15 років

Загальне	Ті, кому в липні виповнилося 15 років, не може бути прийнятий до середньої школи (Mittelschule). Для таких підлітків, які вже не підлягають обов'язковому повному шкільному навчанню, в Мюнхені існують аналогічні школам установи або професійні школи, де вони можуть вивчати німецьку мову та готуватися до складання іспитів за 9 та 10 класи. Викладання виключно німецької мови відбувається на інтеграційних курсах, що фінансуються державою. Для курсів, які готують до іспитів для отримання шкільних атестатів необхідний рівень мови варіюється (A2-B2). При здобутті шкільних атестатів результати з німецької мови можуть оцінюватись за шкалою «Німецька як друга мова» (DaZ)
Шкільні атестати 9 класу	• **Berufsintegrationsklassen (BIK)** Berufsschule zur Berufsintegration Balanstraße 208, 81549 München, Tel. 089 233 47000 www.berufsintegration.musin.de • **Lebensweltorientierte Stabilisierung ABC (LewoS)** доступна пропозиція для молоді, яка не має освіти. SchlaU-Trägerkreis Junge Flüchtlinge e V. • Schertlinstraße 4, 81379 München, Tel.: 089 41 11 931-11 www.schlau-schule.de/lewos • **FLüBS** (Flüchtlinge in Beruf und Schule) Münchner Volkshochschule (MVHS), Gasteig HP8 Hans-Preißinger-Straße 4b, 81379 München, Tel. 089 48006-6575 www.mvhs.de/programm/fluebs-fluechtlinge-in-beruf-und-schule • **Starten statt Warten** Münchner Volkshochschule (MVHS), Gasteig HP8 Hans-Preißinger-Straße 4b, 81379 München, Tel. 089 48006 65-75/-44**,** www.mvhs.de/programm/starten-statt-warten • **Lehrgänge für den Qualifizierenden Mittelschulabschluss** (Tages- und Abendlehrgang) Münchner Volkshochschule (MVHS) навчання платне (можлива знижка) Einsteinstraße 28, 81675 München, Telefon 089 48006-6969 www.mvhs.de/programm/jahreslehrgang-schulabschluesse • **FIBS** дає можливість жінкам (мігрантам) здобути середню освіту (**Mittelschulabschluss),** умови: хорші знання німецької мови (на рівні B1) та володіння базовими основними арифметики. IG – InitiativGruppe Interkulturelle Begegnung und Bildung e.V. Schertlinstraße 4, EG, 81379 München, Telefon 089 748 0889-60 angebote-frauen.initiativgruppe.de/angebote-fuer-frauen/fibs-berufliche-beratung-und-qualifizierung/mittelschulabschluss-nachholen-(fr%C3%BCher-hauptschulabschluss).html • **Campus di Monaco** навчання платне (можлива знижка) - Erfolgreicher Mittelschulabschluss (після 9 класу) - Qualifizierender Mittelschulabschluss (після 9 класу) Internationale Montessorischule München Albert-Schweitzer-Straße 68, 81735 München, Tel.: 089 212 3685-0 campus-di-monaco.de/schulabschluss-und-anschluss

Шкільні атестати 10 класу: a) атестат про повну середню освіту (Mittlerer Schulabschluss =Mittlere Reife) в Mittelschule b) атестат про повну середню освіту (Realschul-abschluss= Mittlere Reife в Realschule)	• **Franz-Auweck-Abendschule** Тут за 3 роки можна здобути повну середню освіту в Realschule („Mittlere Reife“). Для вступу необхідний рівень володіння мовою B1. В інтернатіональних класах (Internationalen Klassen) проводиться до 3 годин на тиждень додткового навчання німецькій мовоі. Kapschstraße 4, 80636 München, Tel.: 089 189 759 50, fas.musin.de • **Münchener Volkshochschule (MVHS)** навчання платне (можлива знижка) Einsteinstraße 28, 81675 München, Telefon 089 48006-6969 www.mvhs.de/programm/jahreslehrgang-schulabschluesse ○ Mittlere Reife an der Mittelschule (M-Zug) (денний і вечірній курс) ○ Mittlere Reife an der Realschule (денний курс) • **SchlaU-Trägerkreis Junge Flüchtlinge e V.** Schertlinstraße 4, 81379 München, Tel.: 089 41 11 931-11 ○ M-10: інтенсивне вивчення німецької мови (10-12 годин на тиждень). Вимоги до вступу: навіть при наявності кваліфікаційного шкільного атестату (Quali) необхідно скласти вступний іспит з німецької мови, математики, англійської мови та інформаційних технологій. www.schlau-schule.de/m10 ○ **Ukraine-Projekt** Шкільне навчання за українською програмою 10 та 11 класів – онлайн та очно, а також додаткові інтенсивні курси німецької мови. www.schlau-schule.de/schlaua/ • **Campus di Monaco** пропонує можливість отримати повну середню освіту (Mittlere Reife) як за один рік, так і за два роки. Навіть особи, які мають «Quali», повинні скласти вступний іспит з математики, німецької та англійської мов. Internationale Montessorischule München Albert-Schweitzer-Straße 68, 81735 München, Tel.: 089 212 3685-0 campus-di-monaco.de/schulabschluss-und-anschluss • **Vorklasse International/Integration** Учні, які можуть довести щонайменше 10 років відвідування школи в країні походження, але чий атестат не визнається в Німеччині як "Mittlere Reife", мають можливість за певних умов відвідувати підготовчий клас (Vorklasse International) професійної вищої школи (Berufsoberschule). Наприкінці навчального року вони можуть скласти зовнішні іспити для отримання атестата про повну середню освіту (mittlerer Schulabschluss). ○ **Anita Augspurg Berufsoberschule**, Briennerstraße 37, 80333 München Tel.: 089 233 32661 bosgs.musin.de/schule/vorklasse-international ○ **FOSBOS München** Orleansstraße 44, 81667 München, Tel. 089 23 34 82 71 www.fosbosmuenchen.de/ausbildung/vorklasse-integration **За певних умов, Mittelschulabschluss плюс професійне навчання (Berufsausbildung) або відвідування Berufsschule також надають право на отримання здобуття атестату про повну середню освіту («Mittlere Reife») – див. сторінку 7.**

7. Професійна освіта – Професійні школи

Можливості здобуття професійної освіти Berufsausbildung	Існують різні шляхи опанування професією: • **Berufliche Schulen und duale Berufsausbildung** (професійні школи та дуальна професійна освіта): Навчання відбувається по черзі на підприємстві та в професійній школі. Для отримання дуальної освіти необхідно подати заявку на навчання на підприємстві. Учні отримують «винагороду за навчання».Тривалість навчання: 2–5 років. Приклади: кондитер; комерційний працівник з управління офісом, фахівець з інформаційних технологій • **Berufsfachschulen (**професійно-навчальні школи): Навчання відбувається переважно в школі. Заявка на навчання подається в школу. Можна звернутися за фінансовою допомогою. Тривалість навчання: 1-3 роки. Приклади: вихователь; кореспондент іноземної мови, фізіотерапевт • **Hochschulen –** Вищі навчальні заклади (університети, вищі навчальні заклади прикладних наук/технічні коледжі, художні коледжі). Як правило, необхідною умовою є наявність кваліфікації до вступу до університету (Abitur/Fachabitur)
Рік підготовки до професійної діяльності Berufs-vorbereitungsjahr (BVJ)	Ті, хто не вивчає професію через Ausbildung, можуть відвідувати BVJ - підготовчий рік до професійної освіти (таким чином також виконується обов'язок професійного навчання). Він готує до професійної освіти або професійної діяльності. З BVJ можна отримати Mittelschulabschluss. Для навчання на BVJ необхідні відповідні знання німецької мови. Якщо ви не володієте мовою на достатньомі рівні, ви можете відвідувати Berufsschule zur Berufsintegration (Balanstraße 208, Tel. 089 233 47000, 81549 München, bs-berufsintegration@muenchen.de, www.berufsintegration.musin.de
Сприяння вивченню німецької мови Deutsch-förderung	Деякі професійні школи пропонують новоприбулим ммігрантам віком від 16 до 21 року (у виняткових випадках до 25 років), які мають потребу в мовній підтримці, класи професійної інтеграції (**Berufsintegrationsklassen - BIK**) та класи інтенсивного вивчення мови (**Sprachintensivierungsklassen - SIK**). Цілі цієї дворічної програми підготовки до професійної діяльності: • вивчення німецької мови та інших важливих навчальних дисциплін • отримання шкільних атестатів: Mittelschulabschluss або Quali • навчання на Ausbildung, в школі або робота Новоприбулі мігранти, які підлягають обов'язковому професійному навчанню та мають хороші результати, можуть також здобути шкільні атестати, в тому числі атестат про повну середню освіту (mittlerer Schulabschluss) **в закладах, аналогічних школам**. **Спеціальні правила щодо іноземних мов у професійних школах:** Якщо в попередніх школах ви вивчали англійську мову не більше 2 років, можна отримати дозвіл на заміну англійської мови рідною мовою (у цьому випадку ви складаєте іспит без попереднього навчання).
Професійне навчання/→ Mittlere Reife	Завдяки професійному навчанню з відвідуванням професійної школи можливо здобути повну середню освіту (Mittlere Reife) навіть після закінчення Mittelschule (Mittlerer Schulabschluss an Berufsschulen bzw. Qualifizierter beruflicher Bildungsabschluss – „Quabi“, див. сторінку 7.)

Berufsschule Plus → Fachabitur	Професійна школа плюс (BS+) готує паралельно з Berufsausbildung (професійною підготовкою) за умови наявності Mittlere Reife (повної середньої освіти) до вступу до вищого навчального закладу (Fachhochschulreife).
Фахова професійна вища школа (FOS+ BOS) → Hochschulreife Abitur/Fachabitur	Фахова професійна вища школа включає в себе фахову школу (FOS) та професійну школу (BOS). Для вступу до BOS/FOS необхіде „Mittlere Reife“ (з середнім балом 3,5 з німецької, математики та англійської), а для BOS також професійна освіта. Там можна здобути наступні атестати: • Fachabitur або Fachhochschulreife (дає право на навчання у вищому навчальному закладі прикладних наук) після 2 років навчання у FOS або 1 року навчання у BOS • Fachgebundene Hochschulreife для вступу до вищого навчального закладу з певною спеціалізацією після 3 років навчання у FOS або 2 років навчання у BOS (дає право на навчання у ВНЗ за певними спеціальностями) • Allgemeine Hochschulreife/Abitur: атестат про повну загальну освіту з додатковою другою іноземною мовою (дає право на навчання у всіх вищих навчальних закладах та університетах) FOS та BOS існують у таких напрямках навчання: аграрна економіка, біо- та екологічні технології; дизайн; охорона здоров'я; соціальна сфера; техніка; економіка та управління; міжнародна економіка (Agrarwirtschaft, Bio- und Umwelttechnologie; Gestaltung; Gesundheit; Sozialwesen; Technik; Wirtschaft und Verwaltung; Internationale Wirtschaft).
Інтернаціональ-ний підготовчий клас Vorklasse International/ Integration von FOS/BOS	Ті, хто може підтвердити 10 років навчання в школі в країні походження, але чий шкільний атестат не визнається в Німеччині як «Mittlere Reife», можуть за певних умов відвідувати «Vorklasse International/Integration» (підготовчий клас для іноземців/інтеграційний клас) професійної середньої школи (див. с. 13) та в кінці навчального року скласти зовнішні іспити для атестату про повну середню освіту: • **Anita Augspurg Berufsoberschule**, Briennerstraße 37, 80333 München, Tel.: 089 2 33 32 661 bosgs.musin.de/schule/vorklasse-international 1. **FOSBOS München** Orleansstraße 44, 81667 München, Tel. 089 23 34 82 71 • www.fosbosmuenchen.de/ausbildung/vorklasse-integration
Підвищення освітньої кваліфікації (Weiterbildung) після Berufsausbildung /Studieren ohne Abitur	Після Berufsausbildung (професійної освіти) існують можливості подальшого навчання, такі як: • **Fachschule** та **Meisterschule** Обов'язковою умовою зазвичай є завершення професійного навчання (Berufsausbildung) та/або багаторічний досвід роботи. Ці школи пропонують поглиблене професійне підвищення кваліфікації для виконання середніх керівних функцій. Вони тривають 1–4 роки і частково пропонуються на умовах неповного робочого дня. • **Fachakademie** Обов'язковою умовою зазвичай є атестат про повну середню освіту (mittlerer Schulabschluss) та закінчене професійне навчання (Berufsausbildung) або кількарічний досвід роботи. Фахова академія готує до кар'єри високого рівня шляхом поглибленої професійної та загальної освіти. Навчання триває щонайменше 2 роки при денній формі навчання, при заочній формі навчання відповідно довше.

	Державна підсумкова експертиза присвоює державну професійну кваліфікацію. Відвідування цих шкіл дає можливість вступити до вищого навчального закладу. Після успішного закінчення професійної підготовки тривалістю не менше двох років відповідно до положень «Закону про професійну підготовку» та подальшого стажування тривалістю не менше трьох років за певних умов (консультаційна бесіда, вступні іспити до вищого навчального закладу, пробне навчання) можна навчатися у ВНЗ за тією ж спеціальністю або в суміжних галузях. Вищі навчальні заклади самостійно приймають рішення про зарахування.

8. Визнання іноземних шкільних та професійних дипломів

Доступ до вищої освіти Hochschulzugang	Якщо іноземний шкільний атестат прирівнюється до німецького атестата про повну загальну освіту, то можна безпосередньо вступити до вищого навчального закладу. Якщо шкільний атестат, отриманий за кордоном, дає право на навчання в цій країні, але не в Німеччині, то для вступу до вищого навчального закладу в Німеччині необхідно відвідувати підготовчий курс (Studienkolleg). Das **Studienkolleg** (https://studienkolleg-münchen.de/) готує до кваліфікаційного іспиту (випускного іспиту) протягом двох семестрів. Складений кваліфікаційний іспит (Feststellungsprüfung) прирівнюється до фахового атестата зрілості (fachgebundene Hochschulreife)
Іноземні шкільні та вищі освітні дипломи	Іноземні шкільні атестати та університетські дипломи у всіх федеральних землях оцінюються як «uni-assist e. V». так і органами визнання дипломів у всіх федеральних землях, а також у Баварії («Zeugnisanerkennungsstelle Freistaat Bayern»). www.uni-assist.de www.las.bayern.de/zeugnisanerkennung Як правило, всі установи, які оцінюють шкільні та університетські дипломи, використовують як основу для своїх оцінок базу даних anabin (https://anabin.kmk.org/cms/public/startseite).
Іноземна професійна освіта	Існують регульовані та нерегульовані професії (див. www.anerkennung-in-deutschland.de bzw. www.anerkennung-in-deutschland.de/html/de/leichte-sprache.php): • **Nicht reglementierte Berufe (нерегульовані професії)** У цьому випадку можна просто подати заявку на бажану посаду, однак попередньо слід перекласти іноземний диплом. Проте, якщо ви навчалися у вищому навчальному закладі, ви можете перевірити еквівалентність диплома німецькому диплому за допомогою платної оцінки Zentralstelle für das ausländische Bildungswesen (ZAB), Graurheindorfer Straße 157, 53117 Bonn https://zab.kmk.org/de/zeugnisbewertung, zabservice@kmk.org, тел. 0228 501-664). На сайті https://anabin.kmk.org/cms/public/startseite можна самостійно перевірити, як оцінюється ваш професійний диплом. • **Reglementierte Berufe (регульовані професії)** Для роботи в регульованих професіях необхідне державне визнання дипломів (наприклад, лікар, вчитель, соціальний педагог...). Адресу відповідного органу можна знайти на сайті https://www.anerkennung-in-deutschland.de/html/de/index.php або за телефоном 0 30 18 15-11 11.